

Прве деценије XXI века упућују на нарастајуће политичке и економске турбуленције у Европи. Промене се дешавају и у европском мишљењу и филозофији, јер аутори млађе генерације напуштају постмодернизам и либерализам и стварају теорије које израстају из новог друштвеног контекста и времена. Др Богдана Кољевић, савремени политички филозоф, у сарадњи са италијанским филозофом Дијегом Фузаром покренула је пројекат „Устанак европских народа“, чији је циљ да широј јавности приближи рефлексije о Европи, као и да постави образац алтернативног кретања у односу на мит о Европској унији. "Еврократија и европски народи" први је од осам наставака, који ће бити публиковани у *Печату*, као и у истоименој књизи.

Богдана Кољевић

Да је неким невероватним стицајем околности старим Грцима неко предочио да одлуке о уређењу њихових *polis*-а, градова-држава, као и о њиховом друштву и начину живота, треба да се доносе мимо њих самих, био би проглашен варварино
м (βάρβαρο
ς). Јер,

у античкој Грчкој, колевци европске филозофије, политике и културе, принцип цивилизације садржан је у моћи и способности да се одлучује о сопственој судбини – и зато права демократија почива у њеном темељу. “Грчко чудо” тако означава аутентично преплитање почетака теорије и праксе, мишљења и делања, чије је главно одређење *дијалог*

(
[*διάλογος*](#)
)

, јавна расправа, на основу које се политички одлучује о заједници.

Аутономија појединца, интелектуална зрелост и етичка свест, овде су блиско повезани са колективном самосталношћу и самозаконодавством, те се стога *praxis* (πράξις)

појављује као делатност слободних грађана. Политика, партиципативна демократија и слобода сусрећу се у јединственој европској идеји истинске владавине народа, док човек постаје политичко биће управо из разлога јер је биће које има разум.

Кроз Византију и средњи век у целини, филозофско-историјски појам Европе поприма три нове битне карактеристике – хришћанство, идеја личности и појава културних и политичких разлика источног и западног дела. Ту проналазимо почетке процеса у којем се кроз векове постепено артикулише замисао о Старом континенту као месту сусрета мноштва традиција. Јер израћање европских народа - а затим и њихових држава након пропасти империја - своје корене има у богатству релација између идеја ума, вере, појединца и посебности друштва којем припада. Са просветитељством, европска филозофија означава доба разума *in toto*, али, упркос грешци овакве искључивости, садржи позив који, са политичког аспекта, чини срж европског духа: “Имај храбрости да се служиш сопственим разумом!” Ово истовремено значи и почетак оживљавања најсветлијих античких тековина, јер императив који гласи “Усуди се да знаш!” (*Сапере ауде*

), позива на ослобађање од туторства и на излазак из стања које Кант описује као “самоскривљену незрелост”.

Просветитељска тежња о слободи јавне употребе ума, чини, међутим, полазиште за рођење две опречне европске традиције либерализма и социјализма, од којих је прва – у трансформацији од либерализма ка неолиберализму – Европу замало коштала потпуног губитка свог појма, док се друга, у смислу у којем је Маркс говорио о “правој демократији”, заправо још никада није ни остварила. Јер слобода, једнакост и братство тј. *liberté, égalité, fraternité* Француске револуције, уз све противречности, осликавале су просторе на којима су израћали потенцијали политике и етике који - уз свест о битности

демократије, нације, као и уз поштовање и очување различитости - чине елементе и за промишљање будућности Европе.

Политичке и економске праксе ЕУ најдиректније се сукобљавају и са античким и са хришћанским и са модерним појмом Европе. Јер, целокупна еврократија супротставља се Аристотеловом јединству политике и етике, односу разума и политике и грчком *polis*-у, као и сећању на различите хришћанске традиције Старог континента, али и вредностима заснованим у Модерни.

Савремена *еврократија* – дословно моћ евра – појављује се као спој монетарне и друштвене владавине бирократије и технократије ЕУ и, као таква, удаљена је хиљадама светлосних година од свега поменутог или, прецизније, од политичко-филозофског, историјског, културног и цивилизацијског појма Европе. Еврократија је нови облик политичке и економске власти и моћи, чије технике управљања произилазе из прихватања и ширења неолиберализма САД као суштински империјалног модела.

У том светлу, протекле три деценије у Европи - којом је доминирао пројекат ЕУ – биле су обележене *постполитиком*, тј. консензусом квазиелита, чији је циљ био да елиминишу и политику деснице и политику левице, тј. за сврху је имао да се из јавног простора протерају питања о националном идентитету и државном суверенитету, као и питања о правди и једнакости. По логици ствари и појма, резултат овог подухвата није ни могао бити другачији него што јесте: евроскептичне нове десне и леве политике бележе убрзан раст, а разлике између севера и југа континента постају све радикалније.

Супротстављање европских народа пројекту ЕУ дешава се, заправо, на неколико различитих равни, пошто се ради и о опозицији према Бриселу, као и према владама у појединачним државама, које не изражавају вољу народа који представљају. С обзиром на то да се еврократија заснива на принципу силе, треба се присетити Хегелове

дијалектике роба и господара, чији расплет се тиче судбине сваког колонизаторског пројекта по себи. Јер, у тренутку када роб постаје свестан да је роб, и да то не мора бити, однос господара и роба мења се у потпуности. Тако је први услов остварења слободе у спољашњем свету препознавање њене могућности и вредности, и када се овај услов испуни јавља се перспектива отпора. То је пут на којем човек постаје субјект у модерном смислу, аутор сопственог живота и пут који једном народу даје право да се зове народом.

Пројекат ЕУ појављује се као брисање Европе која постоји искључиво у *множини*, тј. кроз различите традиције европских народа. Као пројекат чија је једина вредност профит, односно материјално благостање за мањину која служи његовој реализацији, управљачки модел ЕУ

искључује

већину грађанства, односно

демос

. Простирање оваквог обрасца кроз политику, науку и културу и безмало све сфере теорије и праксе, стога за исходиште има укидање рационалног односа према стварности путем изградње нереалног мита о ЕУ као рају - супердржави као обећаној земљи у којој ће сви проблеми бити решени – уз истовремено одбацивање истинске хришћанске оностраности и успостављање доминације религије новца. Зато су непријатељи еврократије и грађанска етика и хришћанска етика, и филозофија као критичко мишљење

par excellence

и култура, чија је прва претпоставка слобода као основна цивилизацијска вредност.

Еврократија и европски народи

Пише: Богдана Кољевић, Дијего Фузаро
четвртак, 17 јул 2014 01:14

Еврократија и европски народи

Пише: Богдана Кољевић, Дијего Фузаро
четвртак, 17 јул 2014 01:14

[Печат](#)